

Fókuszban a tőke: végre itt a brókercégek profiljához igazodó szabályozás

Jócskán átformálja a brókercégek működését a már hatályba lépett, s jövő nyártól alkalmazandó új európai uniós törvénycsomag. Ez egy – a tőkekövetelményeket megreformáló és egyéb prudenciális előírásokat tartalmazó – közvetlenül hatályos rendeletből (IFR) és egy, a hazai jogrendbe még átültetendő irányelvből (IFD) áll. A brókercégek ezzel búcsút intenek az eddigi, hitelintézetekre kialakított tőkeszabályozási rendszernek (CRR, CRD).

A hitelintézetek és befektetési vállalkozások jelenlegi prudenciális követelményeiről szóló uniós rendelet (CRR) és az ezek tőkekövetelményeiről rendelkező irányelv (CRD) számos előírásának célja a hitelintézeteket érintő kockázatok kezelése. A befektetési vállalkozások nagy része esetében azonban ezek csak részben kezelik a nem banki tevékenységekhez kapcsolódó kockázatokat.

Ezért készült el kifejezetten a brókercégek számára a tőkekövetelményeket és egyéb prudenciális témákat (javadalmazás, kockázatkezelés, belső irányítás stb.) felölelő, e befektetési vállalkozások méretére és működésére szabott követelményrendszer. Nem mellékesen egyébként ezzel párhuzamosan a bankokra vonatkozó CRR és a CRD is megújult.

Mi változik? Az IFR/IFD hatálya alá tartozó befektetési vállalkozásoknak meg kell felelniük a szavatolótőkére, a koncentráció kockázatra, a likviditásra, a beszámolásra és a nyilvánosságra hozatalra vonatkozó új követelményeknek.

Az IFR vonatkozásában a legmarkánsabb újdonság a szavatolótőke-követelmény számításának új módszere. Ennek lényege, hogy a befektetési vállalkozásokra jellemző kockázati tényezők, a jogszabályban úgy nevezett „K-faktorok” határozzák meg, hogy az adott társaságnak mennyi szavatoló tőkével kell rendelkezni. Jelenleg ezt a kérdést még a CRR, és annak számítási módszere alapján a sokkal inkább a hitelintézetekre jellemző kockázati tényezők alapján kell meghatározni (például nagykockázat, projektfinanszírozás).

Ezzel szemben a „K-faktoros” új módszer a brókercégek üzleti modelljéhez közvetlenül illeszkedő, lényegi kockázatokat veszi figyelembe. Ilyen például a kezelt értékpapírok értéke, a kezelt ügyfél pénzeszközök állománya, az ügyfelek megbízásainak összértéke (forgalma), vagy a kereskedési partnerek nemteljesítésének kockázata. A saját számlás kereskedést folytató brókercégeknél akár a nettó pozíciókockázatnak is van többi tőkekövetelménye.

Az IFD egy irányelv, amelyet a hazai jogrendbe még át kell ültetni a következő bő egy évben. A pontos követelmények így ennek során alakulnak ki. Az azonban már most látszik, hogy gyökeresen nem alakulnak át az elvárások.

Az induló tőkekövetelmény a direktíva alapján kategóriánként 20-25 ezer euróval emelkedik. A legtöbb újdonság az intézmények által kötelezően alkalmazandó javadalmazási politika kapcsán említhető meg. Megszűnik például a változó/fix javadalmazás egymáshoz viszonyított maximális arányával kapcsolatos elvárás. Emellett mind a javadalmazás, mind a kockázatkezelés vonatkozásában előreláthatóan több intézménynél szükségessé válik, hogy dedikált bizottságot állítsanak fel, amelyek e témák kapcsán kontrollfunkciót látnak el és iránymutatást is adnak az adott intézménynél.

A legtöbb hazai brókercégnek az IFR/IFD szabályait kell majd alkalmaznia, azonban kivételt képeznek az úgynevezett „kis, össze nem kapcsolt intézmények”. Utóbbiak mentességet kapnak a legtöbb szabály

alkalmazása alól, ha például nem helyezhető el náluk sem értékpapír, sem pénz, illetve saját számlás kereskedést sem folytatnak.

Egy másik intézménycsoportot alkothatnak az úgynevezett „rendszerszinten jelentős befektetési vállalkozások”. Ezek üzleti tevékenysége kiterjed a pénzügyi instrumentumok saját számlára történő kereskedésére, jegyzési garanciavállalására vagy elhelyezésére az instrumentum vételére irányuló kötelezettségvállalással. Esetükben további feltétel, hogy a vállalkozás eszközeinek összértéke elérje a legalább 15 milliárd eurót (csoporttagság esetében konszolidáltan vizsgálva). Ezek az intézmények 2021 második felétől is a CRR/CRD hatálya alatt maradnak.

Bő egy év van még hátra tehát az új szabályozásra való felkészülésre, amely a legtöbb brókercég számára valóban a méretükhöz és működésükhöz illeszkedő rendelkezéseket fog bevezetni (szemben a CRR/CRD rendelkezéseivel). Az IFR/IFD mellé ráadásul még további, ezeket kiegészítő technikai sztenderdek is várhatóak.

Ezzel együtt az már most is előrevetíthető, hogy összességében a tőkekövetelmény összege az új „K-faktorok” szerint számított módszertan alapján sem feltétlenül fog változni. Az induló tőkekövetelmény várható emelkedését azonban egyes kisebb méretű intézmények egészen bizonyosan érezélni fogják itthon.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank osztályvezetője*